«Kichik bilimdonlar»

— boshlang‘ich sinf ssenariysi

Zakovat tadbiri — maktab uchun

3–4-sinf o‘quvchilari uchun

Davomiyligi: 45 daqiqa atrofida

Bu ssenariy boshlang‘ich sinf o‘quvchilari uchun quvnoq zakovat bo‘lib, 45 daqiqa atrofida davom etadi. Donishmand Boyo‘g‘li bolalarga she‘riy topishmoqlar aytadi, «Ertaklar sandig‘i»dan sehrli narsalar chiqaradi, raqamlar ko‘prigidan o‘tkazadi va tabiat sirlarini so‘raydi. Har to‘g‘ri javob uchun yulduzcha beriladi, yakunda har bir jamoa o‘z nominatsiyasini oladi.

Agar ssenariy foydali bo‘lsa, uni hamkasblaringiz bilan o‘qituvchilar guruhlarida ham ulashing. Bayram va tadbirlar uchun yana ko‘plab ssenariylarni baxtiyor.uz saytidan topishingiz mumkin.

Shu to‘plam sahifasi: https://baxtiyor.uz/zakovat-tadbiri-ssenariy/

«Senariylar to‘plami» bo‘limi: https://baxtiyor.uz/oqituvchilar-uchun-hamma-narsa/senariylar-to-plami/

«Kichik bilimdonlar» — boshlang‘ich sinf ssenariysi

MAQSAD

Boshlang‘ich sinf o‘quvchilarida zehn, diqqat va topqirlikni o‘yin orqali rivojlantirish; xalq ertaklari, ona tili va tabiatga oid bilimlarni mustahkamlash; jamoada maslahatlashib javob berishga o‘rgatish.

ISHTIROKCHILAR

Boshlovchi (sinf rahbari), «Donishmand Boyo‘g‘li» qahramoni (katta sinf o‘quvchisi yoki ota-onalardan biri: kulrang plash, katta ko‘zoynak, qo‘lida kitob), hakamlar (2 nafar o‘qituvchi), 3–4-sinf o‘quvchilaridan iborat 4 jamoa (har birida 5–6 nafar), muxlislar va ota-onalar.

JIHOZLAR

Sinfxona yoki kichik zal, jamoalar uchun stollar, har jamoaga javob varaqlari va rangli qalamlar, «yulduzcha» yorliqlari (har to‘g‘ri javobga bittadan), kichik qo‘ng‘iroq, «Ertaklar sandig‘i» (bezatilgan quti, ichida ertaklarga oid narsalar: kichik sandiqcha, yog‘och qoshiq yoki to‘qmoq, bo‘g‘irsoq rasmi, sholg‘om), doskaga katta harflar bilan yozilgan «BILIMDON» so‘zi, kichik sovg‘alar va «Kichik bilimdon» diplomlari.

TADBIR REJASI

Ochilish va Boyo‘g‘lining kelishi — 5 daqiqa. «Topishmoqlar o‘rmoni» — 8 daqiqa. «Ertaklar sandig‘i» — 7 daqiqa. Harakatli tanaffus — 3 daqiqa. «Raqamlar ko‘prigi» — 6 daqiqa. «Tabiat sirlari» — 6 daqiqa. «Bitta so‘zdan — ko‘p so‘z» — 5 daqiqa. Yakun va taqdirlash — 5 daqiqa. Jami: 45 daqiqa atrofida.

O‘QITUVCHI UCHUN ESLATMA

Bu yoshda bolalar javobni darhol baqirib aytishga moyil. Shuning uchun boshida qoida kelishib olinadi: «Avval jamoa bilan pichirlab maslahatlashamiz, keyin sardor qo‘l ko‘taradi». Har bir topishmoqdan keyin to‘g‘ri javobni tushuntirib bering. Javob topa olmagan jamoaga yordamchi maslahat bering — maqsad bolani mag‘lub qilish emas, quvontirish. Musiqa tavsiyasi: ochilishda sehrli ertak kuyi, o‘yinlar orasida quvnoq bolalar qo‘shig‘i, taqdirlashda tantanali kuy.

TADBIRNING BORISHI

(Sehrli ertak kuyi. Jamoalar o‘z stollarida o‘tirishibdi.)

Boshlovchi: Assalomu alaykum, aziz bolajonlar! Bugun sinfimizga juda aqlli, juda dono bir mehmon kelishi kerak edi. U kitoblarni juda yaxshi koʻradi, tunda ham uxlamay oʻqiydi. Koʻzlari katta-katta, oʻzi esa qanotli. Kim ekan?

Bolalar: Boyoʻgʻli!

(Musiqa. Qoʻlida kitob bilan Donishmand Boyoʻgʻli kiradi.)

Donishmand Boyoʻgʻli: Hu-hu! Salom, kichik bilimdonlar! Men oʻrmonning eng dono qushi — Donishmand Boyoʻgʻliman. Eshitdimki, bu sinfda juda aqlli bolalar oʻqir ekan. Rostmi?

Bolalar: Rost!

Donishmand Boyoʻgʻli: Unda sinab koʻraman! Har toʻgʻri javob uchun jamoaga bir yulduzcha beraman. Kim koʻp yulduzcha yigʻsa, oʻsha jamoa bugungi «Kichik bilimdonlar» boʻladi. Faqat bir shartim bor: avval maslahatlashasiz, keyin sardoringiz qoʻl koʻtaradi. Kelishdikmi?

Bolalar: Kelishdik!

1-oʻquvchi (sheʻr):

Gʻuncha boʻlib, kuchga toʻlib,
Oʻynab, kulib yashna.
Bilim sari, ilm sari,
Intil boʻlib tashna.

(Kavsar Turdiyeva, «Gʻuncha boʻlib» sheʻridan)

1-OʻYIN. «TOPISHMOQLAR OʻRMONI»

Donishmand Boyoʻgʻli: Birinchi oʻyin — oʻrmonimdagi topishmoqlar. Men oʻqiyman, sizlar topasiz!

Donishmand Boyoʻgʻli (topishmoq):

Tili yoʻq-u, soʻzlaydi,
Oyogʻi yoʻq, yoʻl koʻrsatar.
Varaqlasang sahifasin,
Ming bir ertak gapirar.

(Javob: kitob.)

Donishmand Boyoʻgʻli (topishmoq):

Kun-u tun tinmay yurar,
Joyidan hech jilmaydi.

Ikki mili aylanar,
Vaqtni bizga bildirar.

(Javob: soat.)

Donishmand Boyoʻgʻli (topishmoq):

Uchi oʻtkir, toʻni yogʻoch,
Qogʻoz uzra yoʻl solar.
Qancha koʻp ishlasa,
Shuncha qisqa boʻlib qolar.

(Javob: qalam.)

Donishmand Boyoʻgʻli (topishmoq):

Tongda chiqar sharqdan,
Kechqurun gʻarbda botar.
Nurin sochib dunyoga,
Har bir jonni isitar.

(Javob: quyosh.)

Donishmand Boyoʻgʻli (topishmoq):

Osmondan tushar oppoq,
Kaftingda erib ketar.
Qishda yerni oʻrar-u,
Bahor kelsa — suv boʻlar.

(Javob: qor.)

Donishmand Boyoʻgʻli (topishmoq):

Qip-qizil bir sandiqcha,
Ichi toʻla yoqut don.
Kuzda pishar bogʻimda,
Nomi nima, ayt, polvon?

(Javob: anor.)

2-OʻYIN. «ERTAKLAR SANDIGʻI»

Boshlovchi: Donishmand Boyoʻgʻli bizga sehrli sandiq olib kelibdi. Uning ichida ertaklardan kelgan narsalar bor. Boyoʻgʻli bittadan narsani chiqaradi, sizlar qaysi ertakdan ekanini va savolga javob topasiz.

(Boyoʻgʻli sandiqdan kichik sandiqchani chiqaradi.)

Donishmand Boyo‘g‘li: Bu sandiqcha ikki opa-singilning ertagidan. Biri mehnatkash va odobli, ikkinchisi dangasa va qo‘pol edi. Mehnatkash qizga to‘la xazina sandiq tegdi. Ertak nomi nima va mehnatkash qizning ismi kim edi?

(Javob: «Zumrad va Qimmat»; mehnatkash qiz — Zumrad.)

(Boyo‘g‘li yog‘och to‘qmoqni chiqaradi.)

Donishmand Boyo‘g‘li: Bu to‘qmoq oddiy emas. U bir ertakda «ur!» degan buyruq bilan yovuz va ochko‘z odamni jazolagan. Bu qaysi ertak?

(Javob: «Ur to‘qmoq».)

(Boyo‘g‘li bo‘g‘irsoq rasmini ko‘rsatadi.)

Donishmand Boyo‘g‘li: Bu dumaloq qahramon bobosidan ham, buvisidan ham, quyondan ham, bo‘ridan ham, ayiqdan ham qochib ketdi. Ammo bitta ayyor hayvondan qochib qutula olmadi. Kim u?

(Javob: tulki. Ertak — «Bo‘g‘irsoq».)

(Boyo‘g‘li sholg‘omni chiqaradi.)

Donishmand Boyo‘g‘li: Bobo bu sholg‘omni yolg‘iz sug‘urib ololmadi. Unga buvi, nevara, it va mushuk yordamga keldi. Ammo sholg‘om eng oxirida kim qo‘shilganda sug‘urildi?

(Javob: sichqoncha. Boshlovchi izohlaydi: kichkina yordam ham katta ishni oxiriga yetkazadi.)

Donishmand Boyo‘g‘li: Oxirgi savol, sandiqsiz. Qaysi ertakda keksayib qolgan uy hayvonlari egalaridan ketib, «Susambil» degan yurtga yo‘l oladi?

(Javob: «Susambil».)

HARAKATLI TANAFFUS

Donishmand Boyo‘g‘li: Hu-hu! Miyangiz ishladi, endi qanotlaringiz ishlasin! Men qaysi qushni aytsam, o‘shanday harakat qilamiz!

(Boyo‘g‘li aytadi, bolalar ko‘rsatadi: «Laylak!» — bir oyoqda turish; «Chumchuq!» — joyida sakrash; «Burgut!» — qo‘llarni keng yoyib, sekin aylanish; «Boyo‘g‘li!» — ko‘zlarni katta ochib, boshni u yoqdan-bu yoqqa burish; «Xo‘roz!» — «qu-qu-qu-quu!» deb qichqirish.)

3-O‘YIN. «RAQAMLAR KO‘PRIGI»

Boshlovchi: Endi raqamlar ko‘prigidan o‘tamiz. Bu yerda shoshgan — yiqiladi, o‘ylagan — o‘tadi!

Donishmand Boyoʻgʻli:

Birinchi savol. Qaysi biri ogʻirroq: bir kilogramm paxtami yoki bir kilogramm temir?

(Javob: ikkalasi teng — ikkisi ham bir kilogramm.)

Donishmand Boyoʻgʻli: Ikkinchi savol. Bitta tuxum qozonda 4 daqiqada pishadi. Uchta tuxum bitta qozonda birga necha daqiqada pishadi?

(Javob: 4 daqiqada — ular birga pishadi.)

Donishmand Boyoʻgʻli: Uchinchi savol. Uchta mushuk uchta sichqonni 3 daqiqada tutadi. Yuzta mushuk yuzta sichqonni necha daqiqada tutadi?

(Javob: 3 daqiqada — har bir mushuk oʻz sichqonini tutadi.)

Donishmand Boyoʻgʻli: Toʻrtinchi savol. Sinfda 5 ta chiroq yonib turgan edi. Ikkitasini oʻchirdik. Nechta chiroq qoldi?

(Javob: 5 ta — oʻchirilgan chiroqlar ham sinfda qoldi. Agar jamoa «3 ta yonib turibdi» desa, u ham toʻgʻri deb hisoblanadi.)

2-oʻquvchi (sheʻr):

Zukko, dono buvijonim,
Soʻzi aʻlo buvijonim.
Doim bilim ol deydi,
Yaxshi oʻqib qol deydi.

(Zahro Hasanova, «Buvijonlar oʻgiti» sheʻridan)

4-OʻYIN. «TABIAT SIRLARI»

Donishmand Boyoʻgʻli: Men oʻrmonda yashayman, tabiatning koʻp sirlarini bilaman. Qani, siz-chi?

Donishmand Boyoʻgʻli: Oʻrgimchakning nechta oyogʻi bor?

(Javob: 8 ta. Izoh: shuning uchun oʻrgimchak hasharot emas — hasharotlarning oltita oyogʻi boʻladi.)

Donishmand Boyoʻgʻli: Qaysi hayvonni «choʻl kemasi» deyishadi?

(Javob: tuya.)

Donishmand Boyoʻgʻli: Qaysi kichkina qush havoda bir joyda muallaq turib, hatto orqaga ham ucha oladi?

(Javob: kolibri.)

Donishmand Boyo‘g‘li: Kamalak qachon paydo bo‘ladi?

(Javob: yomg‘ir paytida yoki undan keyin quyosh chiqqanda.)

Donishmand Boyo‘g‘li: Qaysi fasl eng uzun tunlarni olib keladi?

(Javob: qish.)

5-O‘YIN. «BITTA SO‘ZDAN — KO‘P SO‘Z»

Boshlovchi:

Doskaga qarang: «BILIMDON». Shu so‘zning harflaridan yangi so‘zlar tuzing. Har bir harfni so‘z ichida faqat so‘zda nechta bo‘lsa, shuncha marta ishlatish mumkin. Uch daqiqa vaqt! Har bir to‘g‘ri so‘z — bitta yulduzcha.

(Bolalar yozadi. Namuna so‘zlar: bil, don, dil, din, mol, bino, olim, bilim, ilm, Nil. Boshlovchi har jamoa so‘zlarini o‘qiydi va doskaga yozadi.)

Donishmand Boyo‘g‘li: Barakalla! Ko‘rdingizmi, bitta so‘zning ichida «olim» ham, «bilim» ham, «bino» ham yashirinib yotgan ekan. Bilimdon bo‘lish uchun ham shunday — har narsaning ichiga diqqat bilan qarash kerak.

YAKUN

(Hakamlar yulduzchalarni sanaydi.)

3-o‘quvchi (she‘r):

Yurtning shonin, porloq nomin,
Tug‘dek baland ilgin.
Jahon bilsin, havas qilsin,
Sen ham shuni bilgin.

(Kavsar Turdiyeva, «G‘uncha bo‘lib» she‘ridan)

Donishmand Boyo‘g‘li: Hu-hu! Yulduzchalar sanaldi!

(Hakamlar natijani e‘lon qiladi. G‘olib jamoa «Kichik bilimdonlar» diplomini oladi. Qolgan jamoalarga nominatsiyalar: «Eng topqir jamoa», «Ertaklar bilimdoni», «Eng ahil jamoa», «Eng sabrli jamoa». Har bir bolaga yulduzcha yorlig‘i beriladi.)

Donishmand Boyo‘g‘li: Bolajonlar, men o‘rmonimga qaytaman. Lekin sizga bir sirni aytib ketaman: men nega dono ekanimni bilasizmi? Chunki men ko‘p gapirmayman, ko‘p tinglayman va har kuni bitta yangi narsa o‘rganaman. Sizlar ham har kuni bitta yangi narsa o‘rganing. Xayr, kichik bilimdonlar!

Bolalar: Xayr, Donishmand Boyo‘g‘li!

(Ertak kuyi ostida Boyo‘g‘li chiqib ketadi. Bolalar umumiy suratga tushadi.)